

Směrnice Sekce pedagogických a psychologických programů č. 3/2024

Část I.

Obecná ustanovení

Čl. 1

(1) Tuto směrnici vydává předseda Rady Sekce pedagogických a psychologických programů (dále Sekce) na základě čl. 22 opatření děkana č. 7/2017 o studiu v bakalářských a magisterských studijních programech (dále jen „opatření děkana“) ve znění změn provedených opatřením děkana č. 8/2019, č. 11/2021 a změn provedených opatřením děkana č. 7/2024.

(2) Tato směrnice zejména konkretizuje pravidla obsažená v opatření děkana týkající se státní závěrečné zkoušky (dále jen „SZZ“) nebo její části garantované Sekcí **pro navazující magisterské programy Učitelství pro 2. stupeň základní školy, Učitelství informatiky pro 2. stupeň ZŠ (jednooborové studium), Učitelství výtvarné výchovy pro ZUŠ.**

Část II.

Oborová část SZZ

Čl. 2

Zkouška z předmětu SZZ

(1) Zkouška z předmětu SZZ se může členit na dílčí součásti; ty jsou hodnoceny souhrnně známkou za zkoušku z předmětu SZZ.

(2) Sekce garantuje tuto zkoušku z předmětu **SZZ Pedagogika a psychologie pro 2. stupeň ZŠ KPSY/0Q2.**

Čl. 3

Zkouška z předmětu SZZ Pedagogika a psychologie pro 2. stupeň ZŠ KPSY/0Q2 ověřuje kompetence studenta, které získal či rozvinul studiem pedagogických a psychologických předmětů určených platným studijním plánem.

(1) Do zkoušky ústí tyto povinné předměty:

KPSY/0TZU Teoretický základ učitelství

KPSY/0AUPZ Aplikovaná učitelská příprava

KPEG/OSRI a KPEG/OSRII Seminář reflexe I a Seminář reflexe II (ve vazbě na oborové učitelské praxe)

Student si v těchto předmětech vytváří portfolio, které je oporou pro přípravu k SZZ i dalšímu studiu.

Do zkoušky ústí též povinně volitelné předměty; povinnosti jejich plnění stanovuje platný studijní plán.

(2) SZZ Pedagogika a psychologie pro 2. stupeň ZŠ se skládá ze dvou částí konaných u jedné komise. O výsledku zkoušky rozhoduje komise na základě zhodnocení úrovně znalostí, dovedností a postojů prezentovaných v obou částech zkoušky.

1. teoretická část – teoretická zkouška z pedagogiky a psychologie:

- a) student si vylosuje jeden okruh z teoretické části SZZ,
- b) na zpracování písemné přípravy ke zkoušce má 20 min.,
- c) zkouška trvá 20 min.,
- d) u zkoušky prokáže znalosti dané problematiky v souvislostech a interpretuje je ve vztahu k praxi,
- e) studentovi mohou být položeny doplňující dotazy vztahující se k prostudované základní a doporučené literatuře.

2. praktická část – obhajoba zpracované Analýzy pedagogické situace:

- a) Student v termínu, který je určen pro odevzdání diplomové práce (dle harmonogramu příslušného akademického roku), odesílá zpracovanou *Analýzu pedagogické situace* na sekretariát katedry psychologie. K odeslání analýzy využije odkazu na univerzitní úložiště, který je zveřejněný na stránkách katedry psychologie v sekci „Pro studenty“ (<https://www.pf.jcu.cz/cz/fakulta/katedry/katedra-psychologie/pro-studenty>). V mimořádných případech může student využít zaslání práce e-mailem, a to na adresu sekretariátu katedry psychologie. Není-li dokument s analýzou řádně a včas odevzdán, je SZZ KPSY/0Q2 klasifikována stupněm „nevyhověl(a)“. Podrobnosti ke zpracování analýzy jsou k dispozici v níže uvedených Pokynech ke zpracování analýzy pedagogické situace. Jeden fyzický výtisk analýzy student předkládá komisi přímo na termínu SZZ.
- b) Na katedře pedagogiky a katedře psychologie je následně určeným hodnotitelem vypracováno písemné hodnocení analýzy, které je studentovi zasláno emailem nejpozději 3 dny před konáním SZZ.
- c) Prezentace a obhajoba analýzy trvá 15 min. (u SZZ student stručně členům komise představí analyzovanou situaci a její řešení, poté následuje rozprava, v jejímž rámci členové komise studentovi pokládají doplňující dotazy).
- d) Student u SZZ komisi předloží studentské portfolio (nebo jeho pedagogicko-psychologickou část), které si vytváří během celého studia. Portfolio obsahuje povinně

reflektivní a didaktické materiály z asistentských, průběžných a souvislých praxí, a dále též na praxi zaměřené materiály, které si student vytváří v předmětech pedagogicko-psychologického základu. Student může portfolio využít při praktické části SZZ na podporu své prezentace a obhajoby Analýzy pedagogické situace. Práce s portfoliem však není samostatnou součástí praktické části SZZ. Součástí portfolia je seznam prostudované literatury.

Čl. 4

Tematické okruhy teoretické části zkoušky

U otázek je potřeba vždy přihlídnout k vývojovému období žáků na 2. stupni ZŠ a vývojovým zvláštnostem v tomto období.

- 1. Vývojové období žáka 2. stupně ZŠ.** Uveďte teoretické přístupy k pubescenci. Popište žáky v období pubescence na těchto úrovních: vývojové změny, kognitivní změny, emocionalita, autoregulační procesy, vztahy a postoje, identita a morálka, proces individuace a diferenciací.

Ve vztahu k praxi: Vyberte jednu situaci ze školního prostředí a aplikujte na ni poznatky o vývojovém období pubescence.

- 2. Kognitivní faktory učení.** Popište kognitivní faktory u školního učení (např. význam regulace pozornosti, kognitivní zátěže, kvality a variability mentálních reprezentací; význam hloubky zpracování informací pro zapamatování apod.). Vysvětlete metakognici a popište, jak ji můžete rozvíjet u žáků na 2. stupni ZŠ. Vysvětlete význam žákovských přesvědčení o vlastních schopnostech a uveďte ho v souvislosti s psychologickým principem pro vzdělávání: „Přesvědčení žáků o inteligenci a schopnostech nebo způsob, jakým je vnímají, mají vliv na to, jak tito žáci na kognitivní rovině fungují a jak se učí“. Vysvětlete práci s chybou a důležitost zpětné vazby pro učení a uveďte ji v souvislosti s psychologickým principem pro vzdělávání: „Pro učení je důležité, aby žáci dostali jasnou, vysvětlující a včasnou zpětnou vazbu“.

Ve vztahu k praxi: Uveďte, jak jste pracovali se zpětnou vazbou na praxi.

- 3. Učení žáků.** Popište, jak si žáci osvojují vědomosti, jakými procesy se učí dovednosti a co je nezbytné pro rozvoj kompetencí žáků. Vysvětlete, jakou roli v učení hrají žákovské prekoncepty a jak můžete navodit kognitivní změnu; vysvětlete význam kontextu a smysluplnosti osvojovaných informací. Uveďte, jaké dopady má růstové nastavení mysli a jak učení ovlivňuje učební cíle žáků (orientace na porozumění nebo na předvedení výkonu). Při vysvětlení vyjděte z těchto psychologických principů pro vzdělávání: „To, co žáci už vědí, ovlivňuje jejich učení; kognitivní vývoj žáků a jejich učení nejsou omezovaly obecnými vývojovými etapami; učení je založené na kontextu a přenos učení do nových kontextů, proto neprobíhá spontánně, ale je potřebné ho usnadňovat“.

Ve vztahu k praxi: Vyberte jednu výukovou situaci ze školního prostředí a aplikujte na ni uvedené zásady učení.

- 4. Potřeby žáků.** Vysvětlete základní psychické potřeby žáků a jejich vliv na zdravý vývoj žáka. Popište klíčové myšlenky inkluzivního přístupu. Představte koncept wellbeingu a možnosti, kterými ho může škola podpořit, včetně psychosociálního bezpečí žáka. Popište ohrožené a traumatizované dítě a jeho behaviorální projevy, vysvětlete, jak by měl učitel na takové projevy reagovat. Vysvětlete a okomentujte psychologický princip pro vzdělávání: „Emoční pohoda má vliv na úspěšnost vzdělávání, na učení a vývoj“.

Ve vztahu k praxi: Navrhněte, jaké postupy byste volili pro podporu wellbeingu a vysvětlete jejich souvislost s inkluzivním a trauma informovaným přístupem ve škole.

- 5. Jak učitel může pomoci žákům v učení.** Vysvětlete, jak učitel může pomoci žákům v seberegulaci při učení, propojte s poznatky o metakognici, motivaci a roli emocí při učení. Popište, jak pracovat s tvořivostí žáků. K popisu a vysvětlení využijte psychologické principy pro vzdělávání: „Osvojování dlouhodobých znalostí a dovedností výrazně závisí na procvičování; seberegulace žáků napomáhá učení a seberegulační dovednosti je možné vyučovat; tvořivost žáků je možné pěstovat“.

Ve vztahu k praxi: Uveďte, jak jste pracovali s procvičováním učiva na praxi.

- 6. Motivace žáků.** Vysvětlete, co znamená motivace, uveďte její souvislost s potřebami a cíli žáků. Popište poznávací, výkonové, sociální potřeby a potřebu perspektivní orientace. Popište učební cíle a to, jak jsou spojeny s vnější regulací ze strany učitele nebo vnitřní (sebe)regulací žáka. Uveďte propojení vnější a vnitřní motivace a vysvětlete je v kontextu psychologického principu pro vzdělávání: „Žáci mají větší radost z učení a dosahují lepších výsledků, pokud je jejich motivace k úspěchu spíše vnitřní než vnější“. Uveďte, jak učitelé mohou pomoci žákům s motivací tím, jakým způsobem nastavují vzdělávací cíle a vysvětlete souvislost s psychologickým principem pro vzdělávání: „Pokud si žáci zvolí za cíl učivo skutečně zvládnout, spíše než podat dobrý výkon, jsou při řešení obtížných úkolů vytrvalejší a zpracovávají informace více do hloubky“.

Ve vztahu k praxi: Uveďte možné diagnostické postupy vedoucí k poznání žákovy motivační struktury a navrhněte postupy na jejich změnu a rozvoj.

- 7. Učitelovo poznávání žáků.** Objasněte, jak může učitel svým očekáváním ovlivnit výkon žáka (popište např. Pygmalion efekt, Golem efekt, vysvětlování příčin úspěchu a neúspěchu, schematizující typizování žáků, paradoxní účinky učitelových motivačních postupů apod.). Porovnejte s psychologickým principem pro vzdělávání: „Očekávání, která mají učitelé od svých žáků, mají vliv na to, jaké mají tyto žáci příležitosti k učení, na jejich motivaci a studijní výsledky“. Uveďte, jak pracovat s tímto psychologickým principem pro vzdělávání v souvislostech inkluzivního vzdělávání: „Učení se odehrává v různých sociálních kontextech“.

Ve vztahu k praxi: Vyberte jednu situaci ze školního prostředí a aplikujte na ni vybranou teorii vztahující se k vnímání druhých.

- 8. Diagnostika průběžných školních výkonů žáků.** Uveďte způsoby diagnostiky prekonceptí a předchozích znalostí žáků ve výuce. Ústní zkoušky, písemné práce, pozorovací archy, portfolio jako diagnostický nástroj. Didaktické testy (normy, standardizace). Školní didaktické testy (výsledky a klasifikace). Neformální měření kompetencí. Posudky, klasifikace, vysvědčení. Vysvětlete, v čem spočívá diagnostický potenciál studijních výsledků – analýzy studijních výsledků žáka.

Ve vztahu k praxi: Ve vztahu k aprobačním předmětům navrhnete a okomentujete škálu možných hodnotících nástrojů pro klasifikaci žáků.

- 9. Hodnocení a prospěch žáků.** Uveďte možné příčiny zhoršení prospěchu žáka, možné příčiny kolísání prospěchu – nerovnoměrných výkonů žáka, možné příčiny trvalého neprospěchu žáka. Vysvětlete pojmy naučená bezmocnost, syndrom neúspěšné osobnosti. Vysvětlete procesy hodnocení ve výuce; uveďte strategie, postupy a podmínky kvalitního formativního hodnocení. Využijte k tomu psychologický princip pro vzdělávání: „Formativní i sumativní hodnocení žáků je důležité a užitečné, každé z nich ale vyžaduje odlišný přístup a interpretaci“.

Ve vztahu k praxi: Ve vztahu k aprobačním předmětům navrhnete a okomentujete kritéria, která můžete aplikovat na hodnocení prospěchu žáka, zvažte přitom formativní i sumativní hodnocení.

- 10. Psychosociální klima školy a školní třídy.** Definujte pojem klima školy a školní třídy. Vysvětlete, proč je pro učitele důležitá znalost problematiky sociálních skupin, aplikujte obecné znalosti z této problematiky a z problematiky sociálních potřeb (např. prestiže a afiliace) na školní třídu. Uveďte principy práce se skupinovou dynamikou ve třídě a rozvedte role žáků ve skupině. Popište, jakým způsobem můžeme provádět diagnostiku.

Ve vztahu k praxi: Na základě své zkušenosti z praxe navrhnete možnosti ovlivňování třídního klimatu.

- 11. Komunikace učitele.** Popište principy efektivní komunikace (např. koncepci tzv. školy bez poražených). Vysvětlete komunikační bloky, uveďte hlavní zásady aktivního naslouchání a řešení konfliktů. Porovnejte tyto principy a zásady s psychologickým principem pro vzdělávání: „Interpersonální vztahy a komunikace mají zásadní význam jak pro proces výuka-učení, tak pro socio-emoční vývoj žáků“. Popište, jak komunikovat s rodiči problémy a edukační potřeby jejich dětí. Jaké zásady partnerské komunikace uplatňovat při jednání s rodiči, kteří mají různé pohledy na edukaci svých dětí.

Ve vztahu k praxi: Uveďte, jaké principy komunikace jste uplatňovali na praxi a jakým úskalím je třeba se vyvarovat.

12. Učitelská profese jako soubor profesních kompetencí. Vymezte soubor pedagogicko-psychologických a oborových kompetencí, které tvoří základ pro výkon jeho profese učitele. Vysvětlete reflektivní kompetenci učitele a popište způsoby, jak učitel může reflektovat výuku (např. předem strukturovaná reflexe, následně strukturovaná reflexe, didaktické kazuistiky ad.). Popište, co utváří učitelovo subjektivní pojetí výuky.

Ve vztahu k praxi: Charakterizujte kompetenci, kterou jste si uvědomovali jako klíčovou ve výchovných situacích, které jste museli s žákovskými kolektivy řešit v rámci praxe a vztáhněte ji ke Kompetenčnímu rámci absolventa a absolventky učitelství.

13. Učitel a jeho spolupráce s kolegy ve školním poradenském pracovišti. Popište inkluzivní (společné) vzdělávání a související nároky na učitelovu práci s heterogenním třídním kolektivem. Uveďte a charakterizujte, jaké pozice a profese se nacházejí ve školním poradenském pracovišti a jaké jsou oblasti jejich spolupráce s učitelem. Popište principy školy jako učící se organizace. Kultura školy a možnosti, jak ji ovlivnit.

Ve vztahu k praxi: Popište svou zkušenost s výchovným poradcem nebo školním metodikem prevence, případně s oporou o materiály z vašeho portfolia uveďte, jak byl obsah činností učitelů na těchto pozicích vymezen ve škole, kde jste byli na praxi a okomentujte.

14. Učitelská profese v pracovně právních a organizačních souvislostech. Uveďte práva a povinnosti učitele ve vztahu k zaměstnavateli, k vedení školy, k zákonným zástupcům žáků. Odpovědnost učitele za žáka během vyučování. Uvedení učitele do pracovního poměru, uvádějící učitel, mentoring ve škole a začínající učitel. Vysvětlete systém dalšího vzdělávání učitelů.

Ve vztahu k praxi: Popište, jak jste v rámci souvislé praxe řešili pravidla spolupráce a bezpečného chování s žáky ve třídě. Uveďte svou představu o svých prvních krocích po nástupu do profese učitele.

15. Činnosti třídního učitele. Popište a vysvětlete možnosti utváření vhodného učebního prostředí ve vyučovacích hodinách. Popište a vysvětlete utváření klimatu školní třídy třídním učitelem na třídnických hodinách, adaptačních kurzech ad. Popište druhy administrativní činnosti třídního učitele (elektronická třídní kniha a další agenda). Uveďte, jaké jsou možné formy spolupráce školy a třídního učitele s rodiči. Ve vztahu k praxi: Popište, jak jste v rámci praxe podporovali (nebo jak učitel podporoval) utváření vhodného učebního prostředí. Uveďte příklady činností třídního učitele, které jste měli možnost pozorovat na praxi.

16. Vzdělávání v ČR. Popište silné stránky a hlavní výzvy našeho školství, hlavní strategické dokumenty, kterými se řídí. Charakterizujte současný vzdělávací systém – školy a školská zařízení, soukromý sektor vzdělávání, alternativní školy. Vysvětlete, jaké jsou cíle a obsah vzdělávání, popište rámcové a školní vzdělávací programy a jejich vliv

na práci učitele ve škole a ve třídě. Stručně charakterizujte roli školní inspekce a její charakteristiky kvalitní školy.

Ve vztahu k praxi: Uveďte inspirace pro svoji výuku a profesní dráhu.

17. Systém podpory žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Vysvětlete koncept speciální potřeby, uveďte příklady žáků, kteří tuto kategorii naplňují. Popište legislativní zázemí vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a jeho formy (integrace individuální a skupinová, společné vzdělávání). Popište systém poradenských služeb ve školství, vysvětlete roli a náplň práce jednotlivých institucí (školská poradenská zařízení).

Ve vztahu k praxi: Uveďte příklady činností, které vykonávají školská poradenská zařízení a popište, jak se vztahují k práci učitele.

18. Práce se žákem se speciálními vzdělávacími potřebami. Vysvětlete koncept podpůrných opatření v kontextu inkluzivního vzdělávání. Uveďte obecně kategorie postupů, které využíváme jako podpůrná opatření. Vysvětlete rozdělení podpůrných opatření do jednotlivých stupňů. Definujte roli asistenta pedagoga a popište náplň jeho práce. Uveďte zásady spolupráce mezi učitelem a asistentem pedagoga.

Ve vztahu k praxi: Uveďte příklady úpravy obsahu, metod nebo organizace práce u žáka s vybraným typem speciální vzdělávací potřeby podle své aprobace.

19. Nadaný žák. Definujte pojem nadání, nadaný a mimořádně nadaný žák. Vysvětlete přístup k nadání v kontextu inkluzivního vzdělávání. Popište specifika myšlení a učení nadaných žáků. Vyjmenujte základní možnosti úprav metod, které využíváme ve vzdělávání nadaných žáků. Zmíňte organizace a instituce, které podporují práci s nadanými žáky. Vysvětlete, jaké možnosti má učitel při pedagogické diagnostice nadaného žáka. Shrňte možnosti práce se třídou, ve které je začleněn nadaný žák. Zaměřte se zejména na tyto oblasti podpory: organizace výuky, modifikace výukových metod a forem práce, práce s třídním kolektivem.

Ve vztahu k praxi: Uveďte konkrétní příklady obohacování a akcelerace učiva ve vašem oboru.

20. Žák se specifickou poruchou učení. Definujte pojmy specifická porucha učení. Vyjmenujte a popište základní typy specifických poruch učení, uveďte základní symptomy. Uveďte vhodné přístupy a modifikace vzdělávacího procesu. Vysvětlete, jaké možnosti má učitel při pedagogické diagnostice žáka se specifickou poruchou učení.

Ve vztahu k praxi: Uveďte příklady symptomatiky specifických poruch učení u konkrétního žáka a vhodné vzdělávací postupy podle své aprobace.

21. Žák s odlišným mateřským jazykem. Charakterizujte žáka s odlišným mateřským jazykem. Uveďte základní úpravy ve vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem. Vysvětlete, jaké možnosti má učitel při pedagogické diagnostice žáka s odlišným mateřským jazykem. Shrňte možnosti práce se třídou, ve které je začleněn žák s odlišným mateřským jazykem. Zaměřte se zejména na tyto oblasti podpory: organizace výuky, modifikace výukových metod a forem práce, práce s třídním kolektivem.

Ve vztahu k praxi: Uveďte konkrétní příklady práce učitele s žákem s odlišným mateřským jazykem.

22. Žák se zdravotním oslabením a chronickým onemocněním; se smyslovým postižením; s poruchou hybnosti. Uveďte příklady chronických chorob a stavu, se kterými se můžete setkat u žáků základních škol. Popište základní úpravy a vhodné pomůcky pro vzdělávání těchto žáků. Vyjmenujte vhodná preventivní opatření pro podporu školní docházky žáků s chronickými onemocněními. Vysvětlete, jaké možnosti má učitel při pedagogické diagnostice a při modifikaci práce se žákem se smyslovým postižením a s postižením hybnosti. Shrňte možnosti práce se třídou, ve které je začleněn takový žák začleněn. Zaměřte se zejména na tyto oblasti podpory: organizace výuky, modifikace výukových metod a forem práce, práce s třídním kolektivem.

Ve vztahu k praxi: Popište, jak můžete využívat spolupráce s asistentem pedagoga u chronicky nemocných žáků, u žáků se smyslovým postižením nebo postižením hybnosti.

23. Žák s postižením intelektu; žák s poruchou autistického spektra. Pojmenujte a popište jednotlivé stupně mentálního postižení (postižení intelektových funkcí). Vysvětlete, jaké možnosti má učitel při pedagogické diagnostice žáka s postižením intelektu. Popište, jaké jsou jejich vzdělávací limity. Vymezte poruchy autistického spektra, s důrazem na vysokofunkční autismus a Aspergerův syndrom. Popište diagnostické možnosti učitele v této oblasti a vyjmenujte vhodné způsoby práce s žáky s poruchou autistického spektra. Shrňte možnosti práce se třídou, ve které je začleněn žák s postižením intelektu a ve které je žák s poruchou autistického spektra. Zaměřte se zejména na tyto oblasti podpory: organizace výuky, modifikace výukových metod a forem práce, práce s třídním kolektivem.

Ve vztahu k praxi: Vysvětlete postupy předcházení problémovému chování žáků s poruchou autistického spektra s využitím nástrojů metodického doporučení MŠMT (Krizový plán apod.)

24. Rizikové chování ve třídě. Vysvětlete pojmy rizikové chování, problémové chování a porucha chování. Uveďte příklady rizikových projevů, které jsou charakteristické pro dospívání. Definujte šikanu, jednotlivé fáze, popište strategie řešení, možnosti ochrany žáků a následné péče. Uveďte možnosti prevence rizikového chování a podpory duševního zdraví dětí a dospívajících. Popište Minimální preventivní program, navrhnete jeho důležité prvky.

Ve vztahu k praxi: Na základě praxe či vlastní zkušenosti popište rizikovou situaci a její následné řešení. Zhodnoťte, zda byla situace řešena efektivně nebo navrhněte jiný postup.

Literatura

American Psychological Association, Coalition for Psychology in Schools and Education. (2015). *Top 20 principles from psychology for prek 12 teaching and learning*. Dostupné z <https://www.apa.org/ed/schools/teaching-learning/top-twenty-principles-czechoslovakian.pdf>

Dwecková, C. (2015). *Nastavení mysli*. Jan Melvil.

Fletcher-Wood, H. (2021). *Responzivní výuka. Kognitivní vědy a formativní hodnocení v praxi*. EduLab.

Gordon, T., & Žemlová, J. (2015). *Škola bez poražených: praktická příručka efektivní komunikace mezi učitelem a žákem*. Malvern.

Janošová, P., et al. (2016). *Psychologie školní šikany*. Grada.

Jaššová, M. (15. 3. 2024). *Trauma respektující přístup ve školách*. Dostupné z webinář k trauma respektujícímu přístupu ve škole

Jedlička, R., Kořa, & J. Slavík, J. (2018). *Pedagogická psychologie pro učitele: psychologie ve výchově a vzdělávání*. Grada.

Hendrick, C., & Macpherson, R. (2019). *Co funguje ve třídě. Most mezi výzkumem a praxí*. EduLab.

Kolář, M. (2011). *Nová cesta k léčbě šikany*. Portál.

Kol. autorů (2015). *Katalog podpůrných patření*. Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné z <http://katalogpo.upol.cz/>

Mareš, J. (2013). *Pedagogická psychologie*. Portál.

Mareš, J., & Ježek, S. (2012). *Klima školní třídy. Dotazník pro žáky*. Národní ústav pro vzdělávání. Dostupné z http://www.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni_nastroje/15_klima_skolni_tridy.pdf

Mertin, V., & Krejčová, L. (2012). *Metody a postupy poznávání žáka: pedagogická diagnostika*. Wolters Kluwer.

Mioviský, M., et al. (2015). *Prevence rizikového chování ve školství*. Lidové noviny.

MŠMT. (2010). *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)*. Dostupné z <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

MŠMT. (2016). *Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (Dokument č.j. MSMT-21149/2016)*. Dostupné z <https://www.msmt.cz/file/38988/>

MŠMT. (2017). *Zásady přístupu k dětem, žákům, studentům s PAS v rámci vzdělávacího procesu*. Dostupné z <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

- MŠMT. (2021). *Strategie rozvoje vzdělávací politiky 2030*. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy ČR. Dostupné z <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>
- Musilová, Z. (2019). *Dopad dětské traumatizace – výsledky studie ACE*. Pro Terapie. Dostupné z [Dopad-detske-traumatizace-vysledky-studie-ACE.pdf](#) (proterapie.cz)
- Procházka, M. (2019). *Metodik prevence a jeho role na základní škole*. Pasparta.
- Průcha, J. (Ed.) (2009). *Pedagogická encyklopedie*. Portál.
- Průcha, J. (2012). *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. Portál.
- Skácelová, L. (2012). *Metodika vedení třídnických hodin*. Togga.
- Slowík, J. (2016). *Speciální pedagogika*. Grada.
- Society for all – knihovna materiálů zahrnující problematiku inkluze, ohroženého dítěte, pozitivní podpory a řešení poruch chování, trauma informovaného přístupu, wellbeingu: <https://www.societyforall.cz/knihovna>
- SOFA. (2013). *Traumatizovaný mozek*. Dostupné z Traumatizovaný mozek - Society for all
- Školský zákon a vyhlášky č. 27/2016 a 72/2005 v aktuálně platném znění
- Tomková, A., Hejlová, H., Procházka, M., & Najmonová, M. (2020). *Spolupráce učitele s dalšími odborníky v realitě společného vzdělávání*. Pedagogická fakulta JU.
- Valenta, M., Hutyrová, M., Langer, J., Ludíková, L., Mlčáková, R., Müller, O., Polínek, M. D., Potměšil, M., & Vítková, M. (2014). *Přehled speciální pedagogiky: rámcové kompendium oboru*. Portál.
- Vališová, A., & Kasíková, H. (eds.). (2011). *Pedagogika pro učitele*. Grada.
- Vodáčková, D. (2002). *Krizová intervence*. Portál.
- William, D., & Leahy. S. (2016). *Zavádění formativního hodnocení: praktické techniky pro základní a střední školy*. EduLab.

Část III

Kvalifikační práce

Čl. 4

Obsahové a formální požadavky

- (1) Minimální a maximální rozsah diplomové práce (vlastní text práce bez obsahu, seznamu literatury, příloh) je stanoven v zadání práce.
- (2) Formální požadavky na úpravu práce jsou zveřejněny na stránkách katedry psychologie v sekci „Pro studenty“.
- (3) Požadavky na úpravu citací a způsob uvedení bibliografických údajů stanovuje norma ČSN ISO 690, resp. APA.
- (4) Kritéria hodnocení diplomové práce jsou uvedena v příloze č. 2 této směrnice.

Čl. 5

Obhajoba diplomové práce

- (1) Obhajoba diplomové práce trvá přibližně 20 minut. Průběh obhajoby:
 - a) Student komisi stručně (např. za pomoci prezentačních programů) představí cíl práce, strukturu práce, výsledky a přínos práce).
 - b) Komise se seznámí s posudky práce.
 - c) Student reaguje na případné připomínky a otázky uvedené v posudku.
 - d) Následuje diskuse k práci, členové SZZ komise mohou studentovi položit doplňující dotazy.
- (2) Hodnocení práce zahrnuje hodnocení obsažené v posudcích i hodnocení obhajoby před komisí SZZ. Výkon je hodnocen jednou známkou.

Část IV.

Závěrečná ustanovení

Čl. 6

Závaznost, aplikovatelnost a výklad směrnice

- (1) Pravidla obsažená v této směrnici jsou závazná pro všechny, jichž se týkají, a to i pro předsedu sekce. Změna v osobě předsedy Sekce nemá na pravidla uvedená v této směrnici vliv.
- (2) Změny v pravidlech lze činit jen vydáním nové směrnice, a to postupem podle čl. 22 odst. 3 a 4 opatření děkana.
- (3) Vyjde-li najevo rozpor této směrnice s některým opatřením děkana, proděkana, rektora, prorektora, vnitřním předpisem JU nebo PF nebo se zákonem, použije se přednostně ustanovení, které není obsaženo ve směrnici předsedy sekce.
- (4) Výkladem směrnice je pověřen proděkan pro studium. Je-li to vhodné či nezbytné, vyžádá si před provedením výkladu stanovisko předsedy sekce.

Čl. 7

Účinnost

Tato směrnice nabývá účinnosti 23. 9. 2024.

V Českých Budějovicích 20. 9. 2024

prof. PaedDr. Iva Stuchlíková, CSc.
předseda Rady Sekce pedagogických a psychologických programů

Pokyny ke zpracování Analýzy pedagogické situace

Vyberte si konkrétní pedagogickou situaci, kterou jste zažili v rámci své praxe v roli účastníka nebo pozorovatele. Podle následujících pokynů situaci popište, proved'te sebereflexi vzhledem k situaci, interpretujte situaci, formulujte otázku, kterou budete řešit, a na základě odborné literatury zpracujte východiska pro řešení situace. Následně navrhněte adekvátní řešení a proved'te výstupní reflexi svého zpracování analýzy pedagogické situace. Při odkazování na použité zdroje (literaturu) a tvorbě seznamu použitých zdrojů dodržujte citační normy (viz níže).

I. část: Popis stavu výchozí situace (900-1800 znaků vč. mezer)

- Popište účastníky pedagogické situace (počet, věk, učitelé, žáci, rodiče, další účastníci).
- Popište, v jakém prostředí se situace odehrála.
- Popište vznik, průběh, stávající stav, případně řešení situace samotnými účastníky.
- Popište verbální i neverbální komunikaci jednotlivých účastníků situace.
- Při popisu situace se zaměřte na popis pozorovaného chování (bez interpretace).

II. část: Vstupní sebereflexe vzhledem k situaci (900-1800 znaků vč. mezer)

- Vytvořte si obraz této situace v hlavě a na chvíli jej podržte. Sledujte jako pozorovatel, co se ve Vás děje. Poté zodpovězte následující otázky:
- Jaké Vám proběhly hlavou myšlenky, fantazie, představy, nápady k prvoplánovým reakcím?
- Jak jste situaci prožíval/a? Jaké byly Vaše emoce, pocity, tělesné vnímání?
- Co Vám situace připomněla z Vašeho osobního života?
- Čeho osobního se prožitá situace ve Vás dotkla?
- Čeho jste se při prožívání situace obával/a?
- Co se Vám v dané situaci zdálo jasné a co nejasné?

III. část: Interpretace situace (1800–2700 znaků vč. mezer)

- Interpretujte řešenou situaci. Zaměřte se na bližší dešifrování výchovné situace. Zodpovězte následující otázky:
 - O co se v situaci vlastně jednalo?
 - V jakém kontextu situace vznikla?
 - Čím bylo chování účastníků (moje chování, jestliže jsem se situace aktivně účastnil/a) v této situaci ovlivněno?
 - O jakou třídu se jednalo?
 - Kterí žáci se v dané situaci angažovali a jak?

- Dále se pokuste odhalit příčiny vzniku reflektované situace a volby způsobu jejího řešení. Zodpovězte následující otázky:
 - Proč k této situaci vlastně došlo? Kdo ji vyvolal?
 - O co jsem se při řešení situace opíral (o co se opíral řešitel situace)?

IV. část: Formulace otázky, která vystihuje řešenou situaci (100–200 znaků vč. mezer)

- Na základě zpracování předchozích částí formulujte otázku, na kterou budete hledat odpověď při zpracování teoretických východisek a při návrhu řešení analyzované pedagogické situace.

V. část: Zpracování teoretických východisek pro řešení situace (2700–3600 znaků vč. mezer)

- Zmapujte teoretická východiska pro řešení dané situace.
- Najděte a použijte takové teoretické zdroje, myšlenky, teorie, modely, které Vám umožní situaci hlouběji popsat a porozumět jí ve všech možných podstatných aspektech.
- Použijte alespoň 5 publikací (minimálně od 3 různých autorů), vycházejte z odborných článků a monografií. Nepoužívejte pouze učebnice a lexikony. Internetové zdroje používejte obezřetně, pouze jsou-li to odborné autorské texty. Dodržujte citační normu ISO 690 (viz www.citace.com).

VI. část: Návrh řešení na základě analýzy předchozích částí (1800–3600 znaků vč. mezer)

- Popište navržené řešení situace (jedno, případně více) v návaznosti na teoretická východiska.
- Využijte vlastní kreativitu. Nepřejímejte slepě modely řešení odjinud. Najděte adekvátní a jedinečné řešení vzhledem k významu situace, k osobnosti žáka a k Vašemu postoji k situaci.

VII. část: Výstupní reflexe (900–1800 znaků vč. mezer)

- Podívejte se zpět na průběh zpracování analýzy pedagogické situace, na své řešení situace, popř. i na řešení situace v praxi, bylo-li realizováno, a zhodnoťte tento proces.
- Zodpovězte následující otázky:
 - Jak se mi podařilo zpracovat analýzu pedagogické situace?
 - Jak probíhalo zpracování analýzy pedagogické situace?
 - S kým jsem možnosti řešení situace konzultoval/a?
 - S jakými obtížemi jsem se při řešení situace setkal/a?
 - Jak jsem s řešením situace nakonec spokojen/a?

VIII. část: Seznam použitých zdrojů

- Uveďte seznam všech použitých zdrojů. Dodržujte citační normu ISO 690 (viz www.citace.com).

Vybírat lze pouze situace, které jste zažili v rámci průběžné, souvislé nebo asistentké praxe v NMgr. studiu.

Pokyny k úpravě analýzy pedagogické situace

Analýza musí obsahovat titulní stranu a stranu s prohlášením o samostatném zpracování analýzy a se souhlasem s použitím obhájené analýzy pro účely výuky na Katedře pedagogiky a Katedře psychologie PF JU.

Úpravu titulní strany najdete v [odkazovaném souboru](#).

Kritéria pro písemné hodnocení analýzy pedagogické situace

Celkem může student získat 50 bodů. U každé části je uveden max. možný počet bodů, které může student získat, a hodnotící škály.

I. část: Popis stavu výchozí situace (max. 5 bodů)

- přesný a srozumitelný popis situace zahrnující všechny informace potřebné ke zpracování problému (5 bodů) – nepřesný a nesrozumitelný popis situace s nedostatečnými informacemi vzhledem ke zpracování problému (0 bodů);

II. část: Vstupní sebereflexe vzhledem k situaci (max. 5 bodů)

- komplexní reflexe situace (5 bodů) - povrchní reflexe situace (0 bodů)

III. část: Interpretace situace (max. 10 bodů)

- výstižná a srozumitelná interpretace pedagogické situace (10 bodů) – nevýstižná a nesrozumitelná interpretace pedagogické situace (0 bodů);

IV. část: Formulace otázky, která vystihuje řešenou situaci (max. 3 body)

- přesná a výstižná formulace řešené otázky (3 body) – nepřesná a nevýstižná formulace otázky (0 bodů);

V. část: Zpracování teoretických východisek pro řešení situace (max. 10 bodů)

- adekvátní použité zdroje (5 bodů) – neadekvátní použité zdroje (0 bodů),
 - terminologicky přesné zpracování textu (5 bodů) – terminologicky nepřesné zpracování textu (0 bodů);

VI. část: Návrh řešení na základě analýzy předchozích částí (max. 10 bodů)

- návrh řešení je proveden na základě zpracovaných teoretických východisek problému (5 bodů) – návrh řešení není proveden na základě zpracovaných teoretických východisek problému (0 bodů),

- zdůvodněné řešení problému (5 bodů) – nezdůvodněné řešení problému (0 bodů);

VII. část: Výstupní reflexe (max. 3 body)

- komplexní reflexe (3 body) – povrchní reflexe (0 bodů);

VIII. část: Seznam použitých zdrojů (max. 2 body)

- korektně uvedený seznam všech použitých zdrojů (2 body) – nekorektně uvedený seznam všech použitých zdrojů (0 bodů);

Jazyková úroveň práce

- analýza neobsahuje gramatické chyby a odpovídá úrovni odborného stylu (2 body) – analýza obsahuje gramatické chyby a neodpovídá úrovni odborného stylu (0 bodů).

Celkové hodnocení:

Hodnocené oblasti	Počet bodů
Vyhovující zpracování	50-26
Nevyhovující zpracování	25 a méně*
Minimální počet bodů v jednotlivých částech:	Nadpoloviční počet bodů z maximálního počtu bodů, které lze v dané části získat**

* Student se může zúčastnit obhajoby zpracované analýzy pedagogické situace, i když získal 25 a méně bodů. Komise zhodnotí jeho dovednost reagovat na připomínky uvedené v písemném hodnocení a zodpovědět doplňující dotazy.

** Student se může zúčastnit obhajoby zpracované analýzy pedagogické situace, i když nezískal minimální počet bodů v jednotlivých částech. Komise zhodnotí jeho dovednost reagovat na připomínky uvedené v písemném hodnocení a zodpovědět doplňující dotazy.

Příloha č. 2

Kritéria hodnocení diplomové práce

Pozn.: kritéria se hodnotí na čtyřstupňových škálách, jejichž krajní polohy jsou uvedeny u každého kritéria.

Obsahová úroveň práce

- formulace cílů: *cíle jsou jasně formulovány* – *cíle nejsou korektně formulovány*
- struktura práce odpovídá cílům: *zcela odpovídá* – *neodpovídá*
- jednotlivé části práce: *jsou pro celek podstatné* – *nejsou podstatné*
- teoretická a empirická část práce jsou: *provázané* – *neprovázané*
- naplnění cílů práce: *cíle práce naplněny* – *nenaplněny*

Způsob zpracování

- zvolené metodologické řešení: *odpovídá cílům práce – neodpovídá cílům práce*
- adekvátní použití výzkumných metod, metodických postupů:
zcela adekvátní – neadekvátní
- způsob prezentace problému/tématu: *přiměřený a jasný – neodpovídá typu práce, není srozumitelný*
- úroveň interpretace a diskuze k řešenému problému: *dostatečná – nedostatečná*
- propracovanost práce: *práce je ve všech svých částech přiměřeně propracovaná – některé části práce nejsou dostatečně dopracované, dokončené*

Práce se zdroji

- práce s odbornou literaturou *výborná – nedostatečná (neodpovídající)*
- aktuálnost použitých zdrojů: *zdroje jsou aktuální – zdroje nejsou aktuální*
- zahraniční zdroje: *práce obsahuje relevantní zahraniční zdroje – práce neobsahuje zahraniční zdroje*
- relevance a validita zdrojů: *relevantní – nerelevantní*
- citační norma: *zcela dodržena – nedodržena*

Jazyková úroveň práce:

- stylistická vospělost: *odpovídá úrovni odborného stylu – neodpovídá požadované úrovni*
- gramatická úroveň: *neobsahuje gramatické chyby – obsahuje velké množství gramatických chyb*
- odborný jazyk: *používá výborně – nepoužívá*

Formální úroveň práce:

- rozsah práce: *odpovídá – neodpovídá stanoveným požadavkům*
- práce obsahuje požadované náležitosti: *obsahuje – neobsahuje*
- grafická úroveň práce: *vyhovující – nevyhovující*
- struktura a členění práce: *vyhovující – nevyhovující*

Další slovní hodnocení vedoucího a oponenta práce ve vztahu k naplnění jejích cílů a obsahové i formální správnosti.